

Mijmeringen bij Basiel Vanwalleghem en zijn... "de goedkoopste porseleienzaak aan de kust" !

André Desmidt

Wie in de jaren vijftig van Zeebrugge Heist binnenkwam (te voet, met de fiets of met de tram en uitzonderlijk in die tijd met de auto) had een aantal herkenningstekens zoals rechts de vuurtoren, de frères, de weide van Vivey en de kerktoren en links de achtergevels van de door de oorlog geteisterde villa's op de Zeedijk met vaak nog het opschrift "Minen" en op de eerste gevel een grote publiciteit voor gratis baden.

Maar recht voor je zag je op de hoek van de Kerkstraat en de Vlamingstraat de winkel van Basiel, de goedkoopste porseleienzaak van de kust.

Foto gevel Bij Basiel

Basiel was een begrip in Heist en we gingen dan ook zeer graag eens op bezoek bij dochter Liliane en schoonzoon Willy om samen wat herinneringen op te halen.

En we waren welgekomen... want de koffie was gezet en de taartjes (en pralines) stonden op de gedekte tafel.

Lichtervelde

Daar zag Basiel Vanwalleghem in 1917 het levenslicht en woonde hij er.

Op zestienjarige leeftijd startte hij een fietsenwinkeltje (velomaker) en deed er al goede zaken want het commerciantenbloed liep door zijn aderen en hard werken was hem niet vreemd.

Hij kwam in contact met veel mensen en van zijn leveranciers hoorde hij dat er aan de kust juist na de oorlog geld te verdienen viel. Alles moest heropgebouwd worden en veel mensen van het binnenland kochten er grond of bouwden er een appartement.

Basiel Vanwalleghem en knecht Roger Ramboer

Deze woningen dienden ingericht te worden en voorzien van huisraad.
Basiel kocht een vrachtwagen en begon met de markten in Heist, Knokke, Blankenberge,
Brugge en Oostende.

Markttafereel met potten en pannen en Basiel en vrouw Odilia

Vanaf 1946 vonden we dan ook Basiel met zijn potten en pannen op de markten... elke dag
was hij twee maal anderhalf uur onderweg.

De verkoop liep goed want vele mensen hadden juist na de oorlog niets meer en de rijken die iets kochten langs de kust kochten hun huisraad op de markt... bij Basiel.

Basiel maakte regelmatig zijn vrachtwagen leeg om het muziek van Lichtervelde te vervoeren. Daarom kwamen zij ooit een serenade geven aan zijn voorgevel in Heist.

De eerste vestiging in Heist

Zoals eerder vermeld duurden de verplaatsingen veel te lang en dat was ook heel wat tijdverlies.

Basiel keek samen met zijn echtgenote Odilia Sabbe dan ook uit naar een plaats om zijn materiaal (handelswaar) te stapelen.

In Heist vond hij op de hoek van de Vlamingstraat en de Kerkstraat een leegstaand pand (vroeger een wasserij) waar hij zijn potten en pannen kon stapelen en waar hij samen met zijn vrouw ook kon overnachten om zo de tijdrovende verplaatsingen te vermijden.

Ze hadden er hun gerief, een bed en een kachel... Maar de medaille had ook een keerzijde.

Vele Heistenaars wisten spoedig dat Basiel de marktkramer in Heist verbleef en dus aarzelden ze niet om aan te kloppen om er iets te bestellen of op te halen.

Dit bracht Basiel op het idee om op die plaats een winkeltje in te richten dat zou open zijn buiten de uren van de markt.

Het jonge koppel gaf architect Cauwe de opdracht om een bouwaanvraag in te dienen voor een winkeltje en een garage.

De winkel was open tot 22 uur en soms zelfs tot 23 uur.

In die tijd hadden de mensen nog geen televisie en de eenzame vissersvrouwen kwamen 's avonds nog wel eens buiten en liepen binnen bij Basiel voor de nodige aankopen.

Huishoudartikelen waren in trek en het succes van de winkel bleef dan ook niet uit.

Het vermelden waard is dat Basiel een gekend figuur was van de markt en goed met de mensen kon omgaan.

Het assortiment winkelwaar werd uitgebreid want men richtte zich op de mensen die een appartement moesten inrichten.

Ook de jonge trouwers vonden de weg naar Basiel. Later zouden de huwelijkslijsten een ongekend succes boeken !

Regelmatig werden de koppeltjes met huwelijksplannen uitgenodigd en versierde Liliane een mooi hoekje vol ideetjes voor de huwelijkslijsten in haar winkel

(Zelf hebben wij nog steeds ons eerste servies in wit porselein met een gouden randje... van Basiel en wellicht zeer veel Heistenaars samen met ons).

Basiel was een goede handelaar en commerçant in hart en nieren.

Om de goedkoopste prijs te bedingen (en de beste winstmarge) wilde hij de leveranciers uitschakelen en kopen rechtstreeks aan de fabrikanten. Maar hij beschikte niet over de adressen van de producenten.

Daarom gingen Basiel en zijn vrouw graag naar de magazijnen en terwijl mevrouw de leverancier bezig hield keek Basiel naar de dozen in het magazijn op zoek naar de adressen van de fabrikanten. Die gegevens scheurde hij dan af en hij nam de informatie mee naar huis. Een andere truuk was om naar het toilet te gaan bij de leverancier. In die tijd was toiletpapier nog luxe en in de meeste toiletten lagen er blaadjes papier... in dit geval oude bestelbonnen. Maar... op die bestelbonnen van de leveranciers stonden de namen en adressen van de fabrikanten !!!

Basiel nam dan ook zijn tijd op het toilet en wellicht zullen bepaalde leveranciers wel een overdadig papiergebruik vastgesteld hebben.

Nadien nam Basiel contact op met de fabrikanten in Vlaanderen of Wallonië en bedong hij een interessante aankoopprijs. Goed voor de klanten en goed voor zijn eigen zakencijfer.

Uitbreiding

Met Expo 58 (1958) kwam ook de plastic... en werd de winkel te klein.

De verkoopruimte werd vergroot door de inname van de dubbele garage (die doorliep van de Vlamingstraat tot de Kerkstraat).

Nieuwe artikelen vonden hun plaats in de grotere zaak.

Maar de camion was dakloos geworden...

Geen nood, Basiel kocht een stuk grond (1000 m²) in de (nu verdwenen) Fourrierstraat. Die straat bevond zich tussen de Heistlaan en de sluizen ten zuiden van de Koninklijke Weg (nu Elizabetlaan).

Een smalle straat naar een lager gelegen stuk grond waar enkele mensen een huisje of een tuin hadden.

Zicht van de in 1972 onteigende Fourrierstraat (nu havengebied Zeebrugge)

Basiel had er grond recht tegenover Jerome. Daar was er een garage voor de vrachtwagen en ook een stapelplaats voor het stro, de oude kranten en de vodden die dienden om het breekbaar gerief in te pakken.

Maar het in en uitrijden verliep niet altijd even vlot vooral wanneer er een auto geparkeerd stond in de (smalle) straat.

Dochter Liliane moest mee om teken te doen naar Basiel die achteruit reed als de kust veilig was. Liliane deed het met overtuiging tot op de dag dat ze plots enkele ratten (wellicht muskusratten) uit de camion zag springen. Die ratten hadden wellicht een nest gemaakt tussen het stro en de vodden.

Met luide schreeuw trapte ze het af om nooit meer terug te keren naar het rattenkot in de Fourrierstraat.

22 maart 1987 : Basiel tikt op zijn 70ste verjaardag met vrouw Odilia

Dochter komt in de zaak

In 1957 moet Liliane noodgedwongen haar studies stoppen (ze was op internaat in Wallonië) wegens ziekte van haar moeder.

Het was het eerste professionele contact met het marktgebeuren want Liliane moest mee met pa.

Na de installatie van de winkel waar op de markt keerde Liliane terug naar huis om er om 8 uur de winkel te openen.

De klanten kwamen uit Heist, Westkapelle, Ramskapelle, Knokke-Dorp, Zeebrugge en Dudzele.

Van Pasen tot eind september was de winkel elke dag open (van verplichte rustdag was er toen nog geen sprake !

De winkel was open van 8 uur tot 22 uur zonder middagpauze.

Na de markt was het werk nog niet gedaan want na 18 uur werden de leveringen aan huis gestart. Het groter gerief konden de mensen immers niet meenemen in de "commissiezak"...

Vader kwam dan ook vaak laat (of te laat...) thuis.

En toch moesten vader en moeder elke morgen om 5.30 u opstaan voor de markt.

Dat laat thuis komen gebeurde ook steevast op zondag.

Vader ging naar de mis van 10 uur en verzorgde dan zijn klantenbestand (nu heet dat public relations) bij Vostjes (bij Albertine) en bij Darten Slabbinck.

Er werd duchtig getrakteerd en regelmatig kwam Basiel pas rond 13 uur thuis. Vlug wat eten en dan rusten (roes uitslapen...).

Ook moeder rustte wat op zondagnamiddag.

De maandag was rustdag voor de markt maar niet voor de winkel.

Anecdotes

Op de markt waren er wel altijd die op zoek waren naar het beste en het goedkoopste. Zo was er ooit een actie met een promotie van zes tassen (kopjes) voor 20 frank. En als cadeau kregen ze er dan nog enkele met een stukje af of licht geschonden. Maar als de klant teveel zaagde dan smeedt Basiel de tassen kapot voor hun voeten en verbouwereerd dropen ze het dan af.

Op de markt werd er veel verkocht en had Basiel veel leute (zo hield men het ook vol). Maar ook in de winkel viel er wel een en ander te beleven. Zo was er ooit een kleine die tegen een stapel borden liep (wegens plaatsgebrek stonden niet minder dan vijftig borden op elkaar...) en de ganse stapel viel op de grond !!!

Een ander verhaal is ook zeker hilarisch. We situeren het eind jaren vijftig met de opkomst van de plastic.

Nieuw was de nachtemmer in plastic in twee formaten en met een deksel: groot en klein. In de winkel stonden er een aantal op de grond in diverse kleuren en dit trok de klanten aan. Op een gegeven ogenblik komt een klant binnen en vraagt naar dergelijke nachtemmer waarbij er onmiddellijk een emmer getoond wordt mét en zonder deksel. Bij het wegnemen van het deksel werd vastgesteld dat allicht een kind al gebruik had gemaakt van deze nieuwigheid.

Dus vlug een andere emmer genomen en... verkocht... en dan vlug de gebruikte emmer uitgewassen natuurlijk. Opgeruimd staat netjes ! Gelukkig heeft de klant niets gemerkt.

Ook op de markt waren die nachtemmers een gegeerd product. Maar in Brugge stonden wel tien markkramers met potten, pannen, huishoudartikelen en... nachtemmers. Toen Baziel al zijn nachtemmers had verkocht vroeg hij aan iemand die hij kende om bij de concurrentie de nachtemmers aan te kopen voor een reeks in te richten nieuwe appartementen. En zoals het de gewoonte werd dong men af van de prijs omdat het een grote hoeveelheid was: 10% korting tot 15%.

De aangekochte emmers werden diskreet inde camion van Basiel gezet en een tijdje nadien laadde hij die uit om te verkopen aan zijn stand... meteen nettowinst van 10 % of 15 %.

Ook in de winkel gebeurden soms rare dingen.

Alles moest vlug gaan en als er iets hoog op het rek stond dan klom de dochter gewoon op het rek om het te nemen.

Maar één keer lukte dat niet zo goed. Het rek tegen de muur zat slechts met enkele vijzen verankerd in de muur en bij beklimmen van het rek kwam het los en gans de boel viel op de grond. Haast en spoed bleek alweer niet goed !

Ooit was er een dame die naar de winkel kwam voor een artikel dat niet meer beschikbaar was. Toen ze vernam dat men haar niet kon helpen maakte ze misbaar en ging ze de winkel rond op zoek naar haar product. Ze dreef het zover dat ze ook in de kelder wilde zoeken. De toegang tot de kelder was in de winkel met een valluik.

Toen ze langs de trap naar beneden stapte deed men het valluik dicht en het licht uit... en hoorde men een geschreeuw van jewelste.

Licht weer aan, valluik open en madame was weg...

Verdere uitbreiding

Op 22—jarige leeftijd nam de dochter de winkel over (1966) hoewel vader nog dagelijks langs kwam en moeilijk afstand kon doen van de zaak.

Een eerste belangrijke beslissing was om 's middags een half uurtje te sluiten zodat er tijd was om rustig te eten. De ouders vonden dit niet zo'n goed idee...

Het assortiment producten werd uitgebreid met tuinmeubels.

Tuinmeubels zijn eigenlijk ontstaan gebaseerd op de ligzetels op het strand.

Op een dag ging Willy een grote voorraad ophalen. Ze werden onverpakt geladen op een open camion voor grondwerken. Willy reed achter de wagen lang slingerende wegen. Plots vielen er zetels van de camion. Dan maar alles opgeraapt en wat voorzigtiger gereden... Maar thuis moesten de 500 zetels ook nog een plaatsje krijgen en die werden gestapeld op de zolder.

Toen de klus geklaard was zat het echtpaar bij het wiegje in de living op de eerste verdieping. Ze zagen ze dat de houten balken aan het plafond lichtjes doorbogen. Uit veiligheidsoverweging namen ze dan maar het wiegje mee in de ouderlijke slaapkamer. Gelukkig gebeurde er niets. De volgende ochtend moesten de zetels verhuisd worden maar waar naar toe?

Uiteindelijk werd een garage gevonden in Ramskapelle. Dan maar heel die hoop vervoerd in en op de stationwagen.

In 1974 werd een huis gekocht aan de overkant en herbouwd. De speelgoedwinkel was geboren.

Basiel ontvangt de Sint voor zijn winkel

Legendarisch waren de bezoeken van Sinterklaas, toen een primeur voor Heist. Tot in 1980 was de winkel elke dag open van Pasen tot einde september. Pas toen werd de wekelijkse rustdag ingevoerd.

Heel wat Heistenaars beschikken nog over een foto met Sinterklaas bij Basiel. Toen werd de Zwarte Piet nog niet in vraag gesteld en waren er nog geen minderheidsgroepen die dit racisme vonden.

In 1981 werd gestart met de verkoop van tuinmeubelen.

Slogans

We hadden het al over het opschrift op de muur: Bij Basiel, de goedkoopste porseleienzaak van de kust.

Dit werd later gewijzigd in de "mooiste" porseleienzaak van de kust.

Maar reeds vroeger stond er iets op de vensters geschilderd.

De droom der huisvrouw. La rêve de la cuisinière.

Deze Franse tekst was een doorn in het oog van de dochter maar de ouders wilden per sé dat die tekst bleef.

Liliane kuiste zeer regelmatig de ruiten en telkens schraapte zij met haar Stanley-mes iets weg van de Franse slogan zodat het leek op slijtage.

Uiteindelijk is het hen gelukt. De Franse slogan was verdwenen door het vele keren wassen van de ruiten...

Diverse klanten

We hadden het al over de klanten uit Heist, Knokke-dorp, Zeebrugge, Ramskapelle, Westkapelle en Dudzele maar er waren er ook die van verder kwamen, zeker in de zomermaanden.

Zo waren er die van Kortrijk die graag een mondje Frans spraken maar soms een Nederlands woord er tussen flaptten omdat ze het juiste Franse woord niet kenden. De Kortrijkzanen kwamen autoritair over en gedroegen zich als bourgeois want dat was chique...

De Antwerpenaren dachten dat de wereld van hen was. Zij kwamen nogal bazig en zelfverzekerd over en konden enorm zagen.

De sympatieksten waren die van Gent die meestal verbleven op een van de campings. Gezellige mensen met geld in hun zak en die ook bereid waren om het uit te geven.

Derde generatie

In 1992 nam kleindochter Karina de zaak over van haar ouders. De nieuwe naam werd Select home en het aantal artikel werd nog verder uitgebreid.

In 1998 eindigt het verhaal en werd de huishoudwinkel verkocht.

Maar Basiel is in Heist een begrip gebleven hoewel er geen sporen meer te vinden zijn van de zaak.

Een stukje Heistse geschiedenis geschreven door mensen uit Lichtervelde.

Toevallig of niet maar de echtgenoot van Liliane Willy Verougstraete is ook afkomstig van Lichtervelde.

Willy en Liliane huwen in 1965. Willy gaf les in de Vrije Visserijschool bij directeur meester Ackx van 1966 tot 1974.

Op school noemden de leerlingen hem meester Verougstraete maar op straat was het meester Basiel.

Basiel en zijn nageslacht poseren fier in de winkel succesvol resultaat van hard werken samen met moeder de vrouw...